

ISMERTETÉS

Hajdú József

Maximilian Fuchs¹ – Rob Cornelissen² (ed.) EU Social Security Law, A Commentary on EU Regulations 883/2004 and 987/2009, Nomos/Hart Publishing (5 Nov. 2015)

A Tisztelt Olvasót az európai szociális jog gerincét jelentő szociális biztonsági koordináció működéséről írott - még az angol nyelven íródott szakirodalomban is hiánypótlónak számító – kommentárral szeretném röviden megismertetni. A könyv hűen tükrözi a kommentár műfaj sajátosságait, hiszen egy olyan klasszikus "szöveg-magyarozó" mű - egyelőre még csak angol nyelven -, amely szisztematikusan követi a szociális biztonsági koordinációra vonatkozó legfontosabb közösségi jogi normák szerkezetét. Célja a tárgyalt EU-s migrációs és koordinációs jogszabályok szövegének pontos értelmezése, a szövegrészek közötti logikai kapcsolatok feltárása, a vonatkozó jogtudományi megállapítások feldolgozása, érdemi gondolatok közvetítése a jogalkalmazók felé, szem előtt tartva a mű gyakorlati alkalmazhatóságát. A nagy terjedelem (554 oldal) teljes körű és elmélyült jogértelmezésre nyújt lehetőségét, amely magában foglalja a bírói és jogalkalmazói gyakorlat eredményeinek szinte teljes körű feldolgozását, a kapcsolódó jogszabályok kapcsolódási pontjainak elemzését, valamint együttes jogértelmezésüket.

A kommentár szerzői stábjában önmagában a minőség garanciája, hiszen kiváló egyetemi szakemberekből, az EU Bizottság szociális biztonsági koordinációért felelős korábbi vezetőjéből, a német Munka- és Szociális Ügyek Minisztériumának magas rangú tisztviselőiből, a német Szociális Felső Bíróság elnökéből áll. A szerzők - évtizedekre visszamenően - aktív résztvevői a szociális biztonsági koordinációs szabályok gyakorlati alkalmazásának, alakításának és alkotásának.

A kommentár aktualitását adja, hogy Európában egyre gyakrabban fordul elő, hogy valamely személy életpályája során hosszabb-rövidebb ideig külföldön tanul, vállal munkát, vagy vállalkozási tevékenységet folytat. A külföldi tartózkodás kapcsán gyakran merülnek fel szociális jogi (társadalombiztosítási) kérdések.

A határon átnyúló szociális biztonsági ellátásokkal kapcsolatban felmerülő kérdésekre választ leginkább két forrásban találhatunk: 1. a bilaterális szociálpolitikai, ill. szociális biztonsági egyezményekben, illetve 2. az Európai Unió szociális biztonsági koordinációra vonatkozó rendeleteiben.

A szociális biztonsági koordinációra vonatkozó közösségi normák az Európai Unió szociális jogának gerincét jelentik, hiszen elválaszthatatlanul kapcsolódnak az EU négy szabadságelvből legalább kettőhöz: a) közvetlenül a személyek szabad mozgásá-

¹ Maximilian Fuchs az Eichstätt-Ingolstadt-i Katolikus Egyetem jogász professzora.

² Rob Cornelissen a University of Brussels vendégprofesszora és az Európai Bizottság nyugalmazott főmunkatársa.

hoz, és b) közvetve a szolgáltatások szabad áramlásához (pl. határon átnyúló egészségügyi szolgáltatások).

A koordinációs szabályozás fontosságát jelzi, hogy már a Római Szerződés is említi, sőt szinte a legelső Közösségi rendeletek között találhatjuk (3/58 EKG Rendelet és 4/58 EKG rendelet) az első koordinációs normákat. Annak idején EKG-n belül, de később az Európai Unióban lehetővé váló és folyamatosan megvalósuló migráció és a tagállamokban található diverzifikált szociális biztonsági rendszerek - jogvédelmi szempontú koordinálása - nem tűrt halasztást. Kiindulási tétel volt, hogy a szabadon mozgó (migráns) és a szabad mozgás jogával nem élő munkavállalók szociális biztonsága ne kerüljön hátrányosabb helyzetbe. A kontinuitást jól mutatja, hogy jelenleg a harmadik generációs rendeletek vannak hatályban. A rendeletek - három generáción át változatlan – eredeti célkiűzése, hogy a szabadon mozgó munkavállalók, majd később személyek szociális biztonságához való alapvető jogát biztosítsa. Azt is fontos kiemelni, hogy a rendeletek nemcsak a munkaerőpiac szempontjából aktív személyek, hanem ezen személyek hozzátartozóinak és számos nem aktív személyeknek (pl. diákok, turisták, stb.) garantálják a szociális biztonságát.

A 2004-es bővítést követően megnövekedett - Unión belüli - migráció néhány érintett céltagállamban szociálpolitikai feszültséget keltett. Számos esetben napirendre került a szociális turizmus vádja a migráns munkavállalókkal szemben. Ebben a konkrét témakörben a kommentár világosan bemutatja az Európai Unió Bíróságának változó gyakorlatát, elemezve a *Martinez Sala*³ és majd húsz évvel később meghozott *Dano*⁴ eseteket. A tagállamok némelyikében ugyancsak több esetben felmerült a családi típusú ellátások portabilitásának kérdése is. A Kommentár jól tükrözi a szociális biztonsági koordinációs mechanizmusok megnövekedett politikai szerepét is.

A harmadik generációs rendeletek (883/2004/EK Rendelet, és 987/2009/EK rendelet) a korábbi szabályozás alkalmazásából eredő diszkrepanciák kiküszöbölését, az alakító erővel bíró EUCJ gyakorlatának implementálását és az egyre bővülő tagállamok közötti adminisztratív együttműködés – pl. IT alapú SED nyomtatványok bevezetésével, ill. az EU minden tagállamát átfogó információ cserét biztosító IT felhő rendszer [Electronic Exchange of Social Security Information (EESSI)] felállításával - javítását tűzte ki célul.

A kommentárban részletesen bemutatásra kerül, hogy a szociális biztonsági koordináció alapelvei – állampolgárságon alapuló diszkrimináció tilalma, egy állam joghatósága, ellátások átvihetősége és az összeszámítás - a kezdetektől fogva változatlanok maradtak.

A Kommentár a vonatkozó koordinációs rendeletekben (883/2004/EK Rendelet és a végrehajtására kiadott 987/2009/EK Rendelet) foglaltaknak megfelelően szisztematikusan szakaszról-szakaszra. A vonatkozó fő jogszabályokon kívül a Kommentár a legfontosabb kiegészítő jogi szabályozásokról, mint például a 1230/2010/EU rendelet⁵ vagy külön kitér az EU által külön nemzetközi szerződésekkel – pl. Svájc

³ *Martinez Sala v Freistaat Bayern*, C-85/96. sz. ügy.

⁴ *Elisabeta Dano és Florin Dano kontra Jobcenter Leipzig*, C-133/13. sz. ügy.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 1231/2010/EU Rendelete (2010. november 24.) a 883/2004/EK rendelet és a 987/2009/EK rendelet harmadik országok e rendeletek által csupán állampolgárságuk miatt nem érintett állampolgáira való kiterjesztéséről

vagy Törökország vonatkozásában - létrehozott speciális koordinációs mechanizmusok működésére. A Kommentár külön része foglalkozik a szociális biztonsági koordináció szempontjából kiemelkedően fontos, bár jogszabálynak nem minősülő – a jogalkalmazás során többször és konkrétan formában felmerülő problémákra adott - Adminisztratív Bizottság normatív jellegű döntéseivel. A fentiekben már utaltam rá, de még egyszer külön ki kell hangsúlyozni, hogy a szociális biztonságra vonatkozó koordinációs szabályozás bonyolultsága miatt nagyon sok esetben az EUCJ hoz döntést. A Bíróságnak alakító hatása van a koordinációt érintő normaalkotásra is, ami a legutóbbi átfogó módosítás során (2004-2009) egyértelműen nyomon követhető volt.

A koordináció alapját jelentő alapelvek és szabályok beteljesülése és realizálása a mindennapos gyakorlatban számos kihívással kerül szembe. A Kommentár ezekre a néha egyszerűbb, de sokszor nagyon összetett jogalkalmazási kihívásokhoz nyújt hatékony segítséget. Alapvető törekvés, hogy egyetlen migráns személy se maradjon ki a Közösségi szociális biztonsági rendszer védőernyője alól, és ne fizessen kétszeresen a védelemért. A szociális biztonsági koordináció célja a fair jogvédelem megvalósítása. Az ismertetett mű kiválóan mutatja be a jelenleg hatályos Közösségi joganyagot és a múltban felmerült jogesetek elemzése kapcsán megoldási javaslatokkal szolgál a napi ügyintézéshez. A kommentárt szívesen ajánlom minden határon átnyúló szociális biztonsági kérdéssel foglalkozó jogalkotó és jogalkalmazó szakember, egyetemi hallgató, illetve munkavállalás, tanulás vagy egyéb célból valamely EU-s tagállamba készülő vagy már ott élő személy figyelmébe.